

بۆ پێویسته: «پیش ئەوهی هەر شتی بین، دەبی کورد بین»؟؟.....

هەلۆ بەرزنجیی

Berlin 28.10.2020

ئەو سەردەمەمی ئەلمانەکان ، بەهۆی پارچه پارچهیی و فرە میرنشینی و بوونی هەریمی سیاسی جیاواز جیاوازه، لەدوخیکی خراپدا بوون لەچاو ئینگلیز و فەرنسیدا دواکەوتوو بوون لە بوونه دەولەت. بۆ خۆ قوتارکردن لەم دوخه به دۆزینەوهی میکانیزمیکی گونجاو، که بۆسەردەمی خۆی بههێزترین نامرازی خیرای لێتێگەشتن و گەینەر بووه، بیریان بۆ وتی سروودیکی نەتەوهیی چوو. هەر بۆیه دواتر سروودیکیان دارشت لەژێر تایتلی «ئەلمانیا لەسەروو هەر شتی کەوه». ئەم بانگاشه و دروشم و سرووده یاخود مارشی نەتەوهییە، که هەلقولای و واقعی پارچه پارچه بووی ئەلمان و راستگوترین وه لام بوو، بۆ ئەو دیفاکتویە لە ئەلمانیا بەرقرار بوو کاریگەریتی خۆی نواند. ئەم مارشه زووبەزوو بەنیو سەرتاسەری ئەلمانیا و دەقەرە جیاوازهکانی میرنشین و دەسه لاتە ناوچهییەکاندا بلاو بووه. - خۆ گەر بەهاتیه کوردیش! بۆنموونه پیشهکی دیباچهکی مەم و زینی خانی بکردایه به سروودیکیان / یان هەر دەقیکی تر لەو شیوه، ئەم پەيامه به چاکترین شیوه دهگهيشته گشت دهقەریکی کوردستان و هوشیاری خۆی دەبەخشیه میلیت و دەبووه هەوینیکی بەسوود بۆ پتەوکردنی هەستی هاوبەشی کوردبوون...-

ئەلمانەکان به توندی و پەرۆشمه و ابهستهی ئەم بانگهواز و داواکارییه بوون و گورجوگۆلانه دەستبەرداری حەزی کەسی و بەرژوهندی دیاریکراوی ناوچهیی و هەریمی خۆیان بوون. هەموو به تیکرا بۆ ئەلمانیا تیکۆشان و بەرژوهندی بالایی و لاتیان خسته سەروو هەموو شتی کەوه.

لەوش گرنگتر کەس ئەم بانگهوازهی ئەلمانیاى به خوش دانهنا و ئەلمانیش لایان جیی شەرم نەبوو به دەنگی دلێر بیچرن....

بەلێ ئەم ئەلمانیاى ئیستا، که جیی بایهخ و ستایشی زۆرینهمانه و حەز دهکەین تێیدا بژین و سبهی کوردستانی ئیمەش بەم ئەزموونهدا تێپەری و بگاتهوه به ئەلمانیا، بەرهممی ئەو ئاوهز و رۆح و گیان و پرنسیپیه...-

کەواته کاتی پارتیکی نەتەوهیی وەک پاسۆک دەلی: «پیش ئەوهی هەر شتی بین دەبی کورد بین» پێویسته بهچاویکی واقعی و هەستیکی پاکهوه و هەریگری. چونکه دیسان ئەم دروشمه دواى خویندنهوهیهکی ورد و به دیقهتی میژووی کورد و شورش و راپەڕین و دامرکاندنهوه و شکستهکانی رسکاوه. به کورتی زادهی واقعی بندهستی و زولمێکراوییه. بەلێ کوردبوون لەسەر و بەرایي گشت ناسنامه بچووک و هەریمییهکان و سەرتاپای هزر و ئایدۆلۆژی و بیروباوهری مەزهبییهوهیه. هاوکات ئەم دروشمه چ ئاماژه و نیشانهیهکی بۆ پیرۆزی و گرنگی نەتەوهی کورد بهسەر ئەوانی دیکهدا تێدا نییه! کەواته دوور و بییهریه له تۆمەتی رهگهزەکانی شوقینیتی و رهگهز پەرسنتیتی. ئەم دروشمه داوایهکه به ئاراستهی پرۆسهی ئینتەگراسیۆنی ناوخۆدا و بەرجهستهکردنی بیروباوهریکه، که تاکه سەرچاوهی کۆکەر هوهی لێکنهچوو هەکانی چه مکی کوردبوونه .

هەر بۆیه تا نەتەوهی کورد و خاکی کوردستان داگیر و دابهش کرابێت، دەبێت هه‌موو بێر و ئایدۆلۆژی و مەزھەب و رێباز و ئامراز و خەبات و تیکۆشان و رزگاری هەبێ، بکەوێتە دامێن و خزمەتی ئەم دروشمەوه... دواى سەربەخۆبوون، هەم زەمێنە باشتر لەبارە و هەمیش سەركەوتن مسۆگەرترە، دەکری خەبات بۆ داوا و دروشمەکانی تر گەرمتر بکری. ئەمەش نیشانی لۆژیک و واقعینی دروستە.

بۆئەوهی کوردستانیش بێتە دەوڵەت و هەر نەبێت جێی شانازی نەوه‌کانی ئابنەمان. دەبێت ئێمەش هەر و بکەین. خۆ گەر نموونەکەى کورد سەركەوتوو و جوانیش بوو، با جیهان سوودی لێوەرگری...

برالە... تۆ ئاماژە بە نموونە جوانەکانی جیهان دەکەیت، دە هەول بە پەرۆیهکی خیریان بۆ قازانجی نەتەوه و خاکەکت لێ دادەر... بەسە خۆخۆری و ڕک لەیه‌کتربوون و خۆفرۆشی بە بێگانه و ناپاکی لە نیشتمان...

با ئەم سەدهیه بکەینهی سەدهی کورد و کوردستان... ئەمەش مەحەل نییه، بەس چەکی یه‌کگرتن و ویست و ئیرادهی پۆلانی و بێر و رێبازی راستەقینهی کوردایه‌تیکردنی گەرەکه...

دنیایه‌ میلیه‌تانی تریش هەر وایان کردوو. کاتی سەرته‌ای سەدهی ۱۹ ئیتالیا یه‌کی گرتەوه و لەژێر ۳ دەسه‌لاتی بێگانه رزگاری بوو، له ۲۵ ملیۆن ئیتالی ۱۸ ملیۆنیان خویندن و نووسینیان نەده‌زانی، زمانی یه‌کگرتوویان نەبوو! فرە دیالیکت بوو، بەزمانی فەرهنسی له‌گەڵ یه‌کتر دەدان، که‌چی ئیستا له‌سایه‌ی خه‌باتی درێژخایه‌نی چەندین س‌الهی : «ماتزینی و گاریب‌الدی و کافور»، ئیتالیا یه‌کیکه له و‌لاته هەرە پێشکەوتوو‌ه‌کانی جیهان...

بۆ نموونه له قوناغی یه‌که‌می تیکۆشان بۆ یه‌کگرتنه‌وهی و سەربەخۆیی ئیتالیا « گاریب‌الدی و ماتزینی « پ‌رۆگرام و دروشمی « کۆماری ئیتالیای دیموکرات » یان هه‌بوو. به پێچه‌وانه‌وه «کافور» باوهری به ئیتالیایه‌کی پادشایه‌تی هه‌بوو. که‌چی هەردوولا سووربوون له‌سەر یه‌کگرتنه‌وهی نیشتمان‌که‌یان به کولتور و رۆحی ئیمپراتۆریتی رۆما و دەرپه‌راندنی هێزه بێگانه‌کانی فەرهنسی و نەمس‌اوی و ه‌ابس‌بۆرگی باربۆنی... ئیتالیایه‌کان سەرته‌ا ئیتالیایان له نەج‌امی یه‌کگرتنه‌وه ، جوگرافی سیاسی و‌لاته‌که‌یان دروست کرد، دواتر که‌وتنه پەروده‌کردنی رۆله‌کانیان و هاو‌لاتی ئیتالیان به هه‌ست و نەست و باوهر و خۆشه‌ویستییه‌وه بۆ نیشتمان هێنایه مه‌یدان... به کورتی ئیتالیا گه‌رچی خاوه‌نی کولتوری دێرین و گه‌وره‌ی ئیمپراتۆری رۆماش بوو، که بوونه ده‌و‌له‌ت ئیتالیای سیاسی ئیتالیای ناسنامه‌ی نەتەوه‌یی دروست کرد. ئەم میژووی پ‌رۆسه‌ی به ئیتالی بوونه لای ئەلمانەکانیش هه‌مان شێوه‌یه... دواى یه‌کخستنی ئەلمانیا له چوارچێوه‌ی ده‌و‌له‌تیکى نەتەوه‌بیدا، به هۆی زمان و کولتور‌ه‌وه، تواناوه ئەم ئەلمانیا‌یه‌ی هه‌نوکه بێتە سەر شانۆی جیهان.

ئەس‌که‌کانی بەرده‌م کوردیش هەر و قورسن. له‌میژووی داگیرک‌راوی و دابه‌ش‌ک‌راوی خۆیدا، زۆر دەر‌فەتی بۆ هه‌ل‌که‌وتوو، نەیتوانیوه وه‌ک پ‌یویست بۆ بەرژوه‌ندی بال‌ای دۆزه‌که‌ی ب‌یقو‌زیت‌ه‌وه. هۆکاری ئەمەش بێر‌نه‌کردنه‌وه و نەبوونی بەرنامه و میکانیزمی پ‌رسی یه‌کگرتنه‌وه و سەربەخۆیه...

له‌میژووی نویدا ش‌هری عێراق و ئێران بۆ 8 س‌ال و نا‌کو‌کیبه‌کانی ئیست‌ای نیوان هەر 4 داگیرک‌ه‌که‌ی کوردستان.

که‌واته پ‌رسیکی حاشا‌ه‌ل‌نه‌گره، که‌وا ته‌نها ئەو گیان و باوهر و دروشم و پ‌رنسیپه‌ی کوردبوون ده‌توانی له رۆژگاریکی وه‌ک ئیستادا سەركەو‌یت به‌سەر گیانی حیزب حیزب‌بینه‌ی سه‌قه‌ت که بۆته جێی مه‌ترسی و هه‌ره‌شه‌یه‌کی به‌رچاو بۆ سەر چاره‌نووسی نەتەوه‌ایه‌تیمان.

بەم شۆەیه تا کورد بە گیان و ئیمانی کوردبوونەوه نەگات بە دوا ئامانجی که بە دەولەتیبوونە، وا لەم مەرگەساتەهێ ژیان و مردن نایەتە دەرهوه... واتە بێ دەولەتی ماکی کوشندەهێ هەرە هەرە زۆری دەرد و کێشه و دیارده کۆمه‌لایەتی و سیاسی و کولتوورییهکانی کورده.

بە کورتی و کرمانجی ئاخر که دەولەتت نەبوو :

*ناسنامەت نییه، له کۆره نیونەتەوهییهکاندا ئامادهییت نییه، دەنگ و رەنگت نابینرێ و نابییستری، خاوەن دەستوور و یاسا نابیت، جوان پەروەردە نابیت و ژیان‌ت پارێزاو نییه.

*جیهان ناتناسی و لەسەرئەتەس نەخشەت نییه و خاوەن دراو و پوول و پەساپۆرت و سیمبۆلهکانی تری نەتەوهی نییت و لێت قەدەغەن و له لیستی میلیهتانی جیهاندا بەرچاو ناکهویت... هەر دواکهوتوو و بندهست دەژیت.

*هەر شەه لهسەر بوون و جوگرافیا و فەرھەنگ و چارەنووست هەیه... بێگانە حوکمت دەکات و بێبەریت له خۆشگوزەرائی ژیان.

*پروومەت و ئابرووی مرقۆببوونت نییه و هەمیشە پلێشاوه و شەق تێهەلدرای گۆرمیانیت.

*بوون و هەبوونت هەر شەه لهسەرە و کۆمه‌لی دەرد و گرفتاری تریش...

دەبا هەموو پیکهوه، بەخەباتیکی رەوا و دڵسۆزانە بۆ سەر بەخۆیی و بەدەولەتیبوون تێیکۆشن، هەر هیچ نەبیت، ئەو هەموو شوناس و بەها و نرخه پیرۆز و گرنگانەهێ ئیمەه لێ بێهەشین، بۆ نەوهکانی ئایندەیان مسۆگەریان بکەین... تاوهکو ئەوان وهک کورد بە سەر بلندی و وهک مرقۆفیکی بە پروومەت بتوانن بژین... بوون و هەبوونیان پارێزراو بێت.

